

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	6 Ob
Plošná evakuace	Vydáno dne: 2. prosince 2011	Stran: 5

I.

Charakteristika

- 1) *Evakuací se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu z míst ohrožených mimořádnou událostí¹ nebo krizovou situací do míst, kde je pro evakuované obyvatelstvo zajištěno nouzové ubytování, pro zvířata nouzové ustájení a pro předměty nouzové uskladnění. V případě plošné evakuace se přemísťují osoby z více objektů nebo areálů, popř. obcí nebo jejich částí.*
- 2) Tento metodický list řeší pouze řízenou plošnou evakuaci obyvatelstva a upravuje se jím zejména podíl jednotek na evakuaci.
- 3) Řízenou plošnou evakuací je nařízené a řízené přemístění evakuovaných osob, jejíž součástí může být také samoevakuace. Samoevakuace je řízené přemístění evakuovaných svými prostředky po určené trase nebo směru do vlastního náhradního ubytování nebo do evakuačního střediska, popř. do stanoveného místa nouzového ubytování. Samoevakuace je upřednostňována.
- 4) Neřízená evakuace je samovolná reakce obyvatelstva spočívající v opuštění potencionálně ohroženého místa, aniž by někdo evakuaci nařídil a řídil; obyvatelé jednájí podle vlastního uvážení.
- 5) Na plošnou evakuaci navazují další opatření související s následnou péčí o evakuované osoby. Předpokládá se, že obyvatelstvo bude evakuováno na delší dobu (dny, měsíce).
- 6) Způsob plošné evakuace je zpravidla plánován v havarijní dokumentaci (havarijní plán kraje, vnější havarijní plány) nebo v krizovém plánu.
- 7) *Plošná evakuace obyvatelstva se plánuje:*
 - a) *pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu dle poplachového plánu IZS (např. provádění evakuace v rámci povodňové ochrany),*
 - b) *ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření,*
 - c) *ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami,*
 - d) *při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu².*
- 8) Plošná evakuace obyvatelstva se vztahuje na všechny osoby v evakuační zóně s výjimkou osob, které se budou podílet na provádění záchranných a likvidačních prací, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost.

¹ § 12 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

² § 12 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 380/2002 Sb.

- 9) V místě zásahu (včetně místa předpokládaného účinku mimořádné události) má velitel zásahu právo nařídit evakuaci³. Evakuaci obyvatelstva zabezpečuje ve spolupráci s řídicím důstojníkem HZS kraje, operačním a informačním střediskem IZS a obcemi⁴.
- 10) Plošnou evakuaci může nařídit také hejtman kraje, popř. vláda při vyhlášení příslušného krizového stavu.
- 11) Za organizaci evakuace obyvatelstva v obci odpovídá starosta obce, který ji organizuje v dohodě s velitelem zásahu a s HZS kraje, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva obce⁵.
- 12) Při přípravě evakuace se musí stanovit:
- evakuační zóna**, která vymezuje území ohrožené mimořádnou událostí nebo krizovou situací, ze kterého je nutné provést evakuaci obyvatelstva,
 - uzávěra**, místo řízeného vstupu a výstupu do a z evakuační zóny; bývá zpravidla umístěna na přístupové komunikaci tak, aby se zabránilo vstupu nepovolaných osob do evakuační zóny,
 - evakuační trasa**, kterou je předem připravená nebo na základě aktuální situace určená trasa k provedení evakuace z evakuační zóny, konec evakuační trasy je v evakuačním středisku. Na evakuační trase mohou být kontrolní body, které usměrňují dopravu a průběh evakuace,
 - místo shromažďování**, kterým je místo, kde se soustředí evakuované osoby uvnitř nebo vně evakuační zóny, a odkud je zajištěno přemístění evakuovaných osob mimo evakuační zónu do evakuačních středisek; je výchozím bodem na evakuační trase. V některých případech může být místo shromažďování totožné s evakuačním střediskem,
 - evakuační středisko** je místo či zařízení, kde jsou shromažďovány evakuované osoby, je cílovým bodem evakuace. Evakuační středisko je současně výchozím bodem k přemístění evakuovaných osob do míst nouzového ubytování, v některých případech může být evakuační středisko místem nouzového ubytování,
 - nouzové ubytování**, kterým jsou náhradní ubytovací kapacity pro evakuované obyvatelstvo vybudované v prostorách, které běžně neslouží pro ubytování.

II.

Úkoly a postup činnosti

- 13) Po nařízené evakuaci obyvatelstva obce spolupracuje velitel jednotky v obci se starostou obce. Jednotka se v souladu s opatřeními starosty obce podílí zejména na:
- varování osob, předávání pokynů a informací k opuštění evakuační zóny do určených míst, např. zejména tam, kde není zaručená slyšitelnost varovacího systému, kde tento systém není, popřípadě kde došlo k jeho selhání,
 - poskytnutí doplňující informace evakuovanému obyvatelstvu, opatření při dlouhodobém opuštění obydlí nebo jiných budov, k přípravě evakuačního zavazadla - viz příloha,
 - pomocí osobám se zdravotním postižením a starým lidem při jejich přípravě na evakuaci,
 - vytýčení evakuační trasy tím, že se podílí na činnosti kontrolních bodů na trase evakuace,

³ § 19 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

⁴ § 26 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

⁵ § 16 zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

- e) kontrole evakuační zóny po evakuaci z hlediska úplnosti provedené evakuace,
 - f) přesunu nebo doprovodu evakuovaných osob do míst shromažďování, případně do evakuačních středisek,
 - g) provádění prvotní evidence evakuovaných osob a poskytování pomoci při sjednocování rodin bydlících v evakuační zóně v *evakuačním středisku*,
 - h) zajištění laické zdravotnické pomoci,
 - i) případné dekontaminaci evakuovaných na stanovených dekontaminačních stanovištích,
 - j) podávání informací evakuovaným osobám.
- 14) Obec nebo jednotka může některé činnosti při evakuaci také provádět ve spolupráci s dalšími složkami IZS a nestátními neziskovými organizacemi (osobní nebo věcná pomoc).
- 15) Velitel jednotky, v souladu s odstavcem 9, rozdělí jednotku do skupin, přidělí jim určenou část (úsek, sektor) evakuační zóny a dále:
- a) seznámí se způsobem evakuace obyvatelstva obce, zejména s místy shromažďování, evakuační trasou a podílem na činnosti jednotky na kontrolních bodech,
 - b) stanoví úkoly při evakuaci, upozorní na charakter nebezpečí vyplývající z mimořádné události; jednotka se vybaví ochrannými prostředky,
 - c) stanoví způsob komunikace v jednotce,
 - d) určí, kterým osobám poskytne jednotka přímou pomoc při evakuaci, např. jejich doprovodem.
- 16) Technika jednotky musí přednostně sloužit pro zajištění akceschopnosti jednotky, pokud není určena jako evakuační, např. nákladní automobil, dopravní automobil.
- 17) Jednotka, v dohodě se starostou obce, opouští evakuační zónu po provedené kontrole úplnosti evakuace, kterou její velitel ohlásí starostovi. Po té vyčká dalších úkolů a pokynů, může se také podílet na další činnosti v obci (záchranné práce, podíl na uzávěrách evakuační zóny apod.).
- 18) Osoby, které se odmítly evakuovat, se dopouští protiprávního jednání⁶. Jednotka pro jejich evakuaci nepoužívá násilí, upozorní je na nebezpečí pro ně vyplývající a provede jejich evidenci pro potřeby orgánů obce.
- 19) Při evakuaci se podle možností vytvoří podmínky pro přežití domácích zvířat, která nebyla evakuována. U velkých chovů se musí zabezpečit, že se k nim budou do evakuační zóny chovatelé vracet a zabezpečovat péči o ně.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 20) Při plošné evakuaci je nutné počítat s následujícími komplikacemi:
- a) časová tíseň,
 - b) nedostatek sil a prostředků k zabezpečení evakuace,
 - c) přetížení mobilních telefonních sítí operátorů,
 - d) nedodržování vydaných pokynů ze strany evakuovaných (nedodržení evakuačních tras, odmítnutí evakuace apod.),
 - e) nedostačující kapacita evakuačních tras pro evakuaci mobilními prostředky (především průjezdnost komunikací) a nedisciplinovanost řidičů,

⁶ § 19 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

- f) možný vznik paniky, nebezpečí krádeží, dopravních nehod na evakuačních trasách,
- g) přítomnost cizích státních příslušníků - jazyková bariéra,
- h) nekoordinovaný průběh evakuace, živelnost,
- i) ztížená evakuace v případě výpadku elektrického proudu, zhoršených povětrnostních podmínek,
- j) potřeba speciální péče o nemocné a osoby se zdravotním postižením,
- k) evakuované osoby mohou být doprovázeny domácími zvířaty (pes, kočka apod.),
- l) samovolná neřízená evakuace.

Obsah informace pro občany k zabezpečení evakuace

Obsah informace pro občany musí odpovídat nebezpečí, které vyplývá z konkrétní mimořádné události:

Při evakuaci je nutné zejména:

- připravit evakuační zavazadlo,
- připravit automobil pro evakuaci (zkontrolovat množství PHM a vybavit jej potřebnými věcmi - nápoje, deka atd.),
- poskytnout pomoc osobám, které samy nejsou schopny zvládnout přípravu k evakuaci,
- informovat osoby v sousedství, které jsou v důsledku nemoci nebo stáří upoutáni na lůžko, nebo je předpoklad, že nemuseli slyšet výzvu k evakuaci,
- v případě povodní
 - přemístit cenné vybavení domácnosti do vyšších pater,
 - zaparkovat vozidla na vyvýšené místo, při tom nesmí být zataraseny komunikace,
- vypnout elektrický proud (klimatizace, tepelné elektrické spotřebiče, apod.), posoudit, zda je nutné vypnout také chladicí a mrazicí zařízení (nebezpečí zkažení potravin a infekce),
- uzavřít hlavní uzávěry plynu a vody,
- zkontrolovat uzavření oken a dveří proti vniknutí cizích osob, zabezpečit okolí domu (např. nebezpečné předměty, které by mohly komplikovat průběh a zvyšovat následky mimořádné události),
- zabezpečit domácí a hospodářská zvířata vodou a krmivem min. na 2 - 3 dny, nebo je přemístit do místa určeného pro evakuaci zvířat, pokud se bude domácí zvíře evakuovat (pes, kočka) s osobami, připravit jej k evakuaci (voda, krmivo alespoň na 3 dny s sebou, miska, vodítko, náhubek, přepravní box, apod.),
- sledovat výzvy orgánů zajišťujících evakuaci,
- vybavit děti (popř. jiné nesvéprávné osoby) lístkem s jejich jménem a příjmením, adresou a telefonním číslem na rodiče (zákonného zástupce),
- připravit oznámení o své evakuaci (kdo, kdy, kam), které se připevní na dveře.

Doporučený obsah evakuačního zavazadla (batohu, tašky):

- občanský průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny, peníze,
- náhradní oblečení, obuv,
- léky, brýle, umělý chrup a další věci potřebné pro každodenní použití,
- pitná voda (nápoj), trvanlivé potraviny (vše alespoň na 1 den), popř. speciální druh potravin pro dietní režim evakuovaného,
- hygienické potřeby,
- spací pytel (deka),
- svítilna s náhradními baterkami,
- mobilní telefon s nabíječkou,
- jmenný seznam s kontakty na své nejbližší (rodina, příbuzní, přátelé).

Dále v evakuačním zavazadle mohou být:

- další doklady (smlouvy),
- cennosti,
- příbor, jídelní nádobí,
- psací potřeby,
- přenosné rádio a náhradní baterie,
- kniha, dětská hračka atd.